

Zahradnická
fakulta

Schváleno Vědeckou radou ZF
dne 10.6.2011

**DLOUHODOBÝ ZÁMĚR VZDĚLÁVACÍ
A VĚDECKÉ, VÝZKUMNÉ, VÝVOJOVÉ,
UMĚLECKÉ A DALŠÍ TVŮRČÍ ČINNOSTI
Zahradnické fakulty
MENDELOVY UNIVERZITY V BRNĚ
NA OBDOBÍ 2011-2015**

Lednice 2011

1. ÚVOD

Východiska pro „DLOUHODOBÝ ZÁMĚR ZAHRADNICKÉ FAKULTY MENDELU pro období 2011-2015“ tvoří:

- DLOUHODOBÝ ZÁMĚR MENDELU v Brně na období 2011-2015
- CÍLE a PRIORITY MŠMT ČR
- závěry orgánů a institucí Evropské unie v návaznosti na Boloňský a Lisabonský proces
- programové dokumenty IFLA (International Federation of Landscape Architects) a EFLA (European Foundation for Landscape Architecture), pracovních sítí ECLAS a Le:Notre

Zpracování DZ ZF MENDELU významně ovlivňuje skutečnost, že fakulta představuje jediné univerzitní pracoviště v ČR, rozvíjející obory vinohradnictví a vinařství, ovocnictví se zaměřením na teplomilné druhy dřevin, zelinářství a květinářství, skladování a zpracování zahradnických produktů, zahradní a krajinářskou architekturu i management těchto činností. Z tohoto faktu vyplývá jedinečné postavení fakulty v terciální sféře vzdělávání České republiky.

V činnosti fakulty jsou patrné i přesahy nadnárodní: Zahradnická fakulta v Lednici je aktivním členem „Evropské rady škol zahradní a krajinné architektury“ (ECLAS) a sítě evropských univerzit NETWORK LE:NOTRE, výměnných programů SOCRATES a mezinárodní podpory spolupráce univerzit s praxí LEONARDO.

Rozsah a formy spolupráce fakulty s ostatními subjekty terciální sféry upravuje celá řada rámcových smluv o spolupráci: např. s Jihomoravským krajem, Českou komorou architektů, se Společností pro zahradní a krajinářskou tvorbu, Svazem zakládání a údržby zeleně. Fakulta úzce spolupracuje se Svazem vinařů ČR, Svazem školkařů ČR, Ovocnářskou unií ČR, Svazem květinářů a floristů, Zelinářskou unií, Unií destilátérů a dalšími profesními sdruženími.

Z hlediska zapojení fakulty do celostátních a regionálních aktivit dojde v období 2011-2015 k prohlubování a zvýšené intenzitě osvědčených aktivit: fakulta se výrazně podílí na grantových úkolech Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (Národní program výzkumu II), Ministerstva zemědělství ČR, jako je NAZV nebo Národní program konzervace a využití genových zdrojů rostlin a agro-biodiverzity, je zapojena do projektů GA ČR, Ministerstva životního prostředí ČR a spolupracuje s celou řadou výzkumných i komerčních institucí prostřednictvím zakázek praxe. Fakulta se dále podílí na profesních přehlídkách a soutěžích FLORA Olomouc, Děčínská kotva, Europa Cup a souvisejících aktivitách.

Z hlediska poslání Mendelovy univerzity lze považovat činnost Zahradnické fakulty v Lednici za významný přínos. Rozšiřuje působnost univerzity do speciálních oblastí zemědělské a potravinářské výroby, formuje výzkum indikátorů harmonické kulturní krajiny a v souladu se světovými trendy se podílí na výzkumu k udržitelnému rozvoji sídel a rozvoji veřejné zeleně v urbánní osnově měst a obcí. Fakulta se na formování vývoje zahradní architektury v ČR podílí řadou uznávaných realizací.

2. INTERNACIONALIZACE STUDIA

Základní rámec všech rozvojových aktivit vytváří plán přípravy nových studijních programů a oborů v českém a anglickém jazyce. Protože skladba studia v českém jazyce je na ZF v podstatě stabilizovaná, zaměřuje se plán v souladu s prioritami DZ na výstavbu oborů v jazyce anglickém; u českých studijních oborů pak na dokončení již započatého procesu transformace a akreditace.

Součástí DZ ZF v období 2011-2015 je proces reakreditace realizovaných studijních programů v souladu s příslušnými akreditačními rozhodnutími.

Součástí internacionalizace bude další posilování studentských i učitelských mobilit podle nabídek jednotlivých programů typu Leonardo da Vinci, Erasmus, CEPUS (mobilitní a intenzivní programy). Fakulta bude aktivně dostupných mobilit pro studenty i učitele využívat. Lze očekávat, že se tento trend nezmění a všechny možnosti evropských, regionálních i bilaterálních mobilit budou fakultou absorbovány a realizovány.

V oblasti studia bude cílem zvyšovat podíl zahraničních studentů a podporovat výjezdy našich studentů a akademických pracovníků.

Rezervy, přetrvávající v přijímání zahraničních studentů a učitelů, jsou závislé na jazykové vybavenosti studentů, akademických i ostatních pracovníků. Součástí kariérního plánu akademických pracovníků jsou dva kvantifikované cíle:

- od roku 2013 bude každý ústav schopen zajistit výuku v cizím jazyce u vybraných předmětů, profilujících zaměření ústavu
- od roku 2012 bude děkanát schopen poskytnout služby cizincům v anglickém jazyce. Je však třeba konstatovat, že zahraniční oddělení děkanátu základní služby v angličtině poskytuje již dnes.

3. KVALITA A EXCELENCE AKADEMICKÝCH ČINNOSTÍ

3.1. Transformace oboru ZAHRADNÍ A KRAJINÁŘSKÁ ARCHITEKTURA

3.1.1. POPIS ZÁMĚRU

V souvislosti s transformací oboru ve struktuře 4 + 2 (bc. a mgr. studium) je nově koncipováno začlenění krajinářských oborů do studijního programu a oboru. Na měnící se situaci v oboru fakulta reaguje strukturálními i obsahovými změnami v organizaci studia. Jako součást připravovaných změn je i přehodnocení významu disciplín jako např. interiérová tvorba, arboristika, základy úprav toků, základy navrhování malých vodních nádrží. Významnou možnost diferenciací odborných disciplín představuje studijní plán bakalářského oboru „Zahradní a krajinářské realizace“ v rámci studijního programu „Zahradní a krajinářská architektura“, který akcentuje technické aspekty tvorby. V rámci žádosti o prodloužení akreditace navazujícího magisterského studijního oboru „Management zahradních a krajinářských úprav“, která bude předkládána v roce 2012, se předpokládá změna názvu oboru v magisterském stupni studia na „Zahradní a krajinářské inženýrství“.

Ve vazbě na požadavky internacionalizace budou realizovány kroky nezbytné pro akreditaci anglické verze doktorského oboru.

3.1.2. INVESTIČNÍ NÁVAZNOSTI

Jedním z předpokladů dalšího rozvoje vzdělávání a bádání v této oblasti je realizace rekonstrukce budovy „C“ v areálu Zahradnické fakulty v Lednici. Součástí plánované modernizace budovy je vybudování ateliéru digitální tvorby se stanicemi pro trojrozměrné zobrazování a projektování, vizualizace a další audiovizuální formáty.

Součástí záměru je rovněž rozšíření zázemí pro tvorbu studentů v ateliérových učebnách s rozšířenou časovou dostupností, úprava provozu knihovního informačního centra a specializovaného oddělení historických tisků zahradního umění a zahradní architektury ve fakultní knihovně.

3.1.3. TÉMATA PRO VĚDU A VÝZKUM

- Inovace studijního programu je založená na závěrech programu „Network in Landscape Architecture“, který bude dále rozvíjen v souladu se schváleným plánem. Nově je rozvíjena iniciativa „Historical structures of the landscape and human society“.
- V oblasti biotechnických základů tvorby směřuje fakulta k vytvoření kolekce používaných rostlin a k vybudování demonstračních parcel pro srovnání odlišných technologií zakládání a údržby ploch krajinné i sídelní zeleně (projekt „Labyrint přírody a ráj zahrad“).
- Současně se pedagogové fakulty v rámci činnosti, autorizované Českou komorou architektů, věnují projektování zahradní a krajinářské architektury s důrazem na realizace návrhů v různých regionech ČR. V návaznosti na realizovanou projekční činnost pro Zámecký park v Lednici, Zámecký park ve Valticích, Podzámeckou a Květnou zahradu v Kroměříži, park Kačina, je plánována projekční činnost pro Lednicko-valtický areál (II. etapa), park Stromovka v Českých Budějovicích, Mikulovsko-Falkensteinsko, systém zeleně hl.m. Prahy a další aktivity. Výstupem vědecké práce je ověřování a rozvoj metod zahradně-architektonické tvorby, se zvláštním důrazem na obnovu památek zahradního umění. Fakulta v r. 2010 získala výzkumný projekt v programu Ministerstva kultury „Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity“ s názvem „Nástroje a metody krajinářské architektury pro rozvoj území“.
- Fakulta dále připravuje mezinárodní konsorcium pro zapojení se do přípravy témat evropských projektů – diskuse byla zahájena na společných jednáních s partnerskými univerzitami. Společným programem je výzkum indikátorů rozvoje harmonické kulturní krajiny a výzkum znaků udržitelného rozvoje sídel a veřejné zeleně v urbánní osnově měst a obcí.
- V souvislosti s rozvojem oboru bude pozornost zaměřena i na budování laboratoře geografických informačních systémů a mapových serverů, jakož i laboratoř vizualizací a prostorových modelů krajinářské architektury.

3.2. Rozvoj oboru JAKOST ROSTLINNÝCH POTRAVINOVÝCH ZDROJŮ

3.2.1. POPIS ZÁMĚRU

V roce 2005 bylo akreditační komisí MŠMT ČR schváleno tříleté prezenční bakalářské studium oboru „Jakost rostlinných potravinových zdrojů“. Je zaměřeno na získání znalostí o technologii zpracování a řízení jakosti potravin. Studijní obor skladbou povinných a volitelných kurzů nabízí posluchačům vedle základních teoretických znalostí zejména praktické poznatky z potravinářské produkce a jejího řízení.

Ve vazbě na tyto skutečnosti je proces transformace oboru dokončen projednáním a akreditací navazujícího dvouletého modulárního magisterského studia „Řízení zahradnických technologií“ ve studijním programu „Zahradnické inženýrství“.

3.2.2. INVESTIČNÍ NÁVAZNOSTI

Ve vazbě na realizaci nového studijního oboru realizovala fakulta vybudování společného centrálního objektu chladírny pro ústavy 555 (Ústav posklizňové technologie zahradnických produktů), 551 (Ústav ovocnictví) a 553 (Ústav zelinářství a květinářství).

Možnosti dalšího investičního rozvoje v této oblasti činnosti Zahradnické fakulty jsou dány realizací rekonstrukce budovy „C“, jež může vytvořit odpovídající podmínky pro další rozvoj tohoto oboru. Nově vybudované moderní centrální laboratoře spolu s technickým vybavením

odpovídajícím aktuálním trendům v této oblasti mohou být významným impulsem ve snaze o posílení vývoje a výzkumu perspektivních potravinářských technologií. Takovou možnost představuje vybudování experimentálního ovocného lihovaru, vysoce specializovaná chemicko-analytická technika a mnohé další plánované vybavení.

3.2.3. TÉMATA PRO VĚDU A VÝZKUM

Studijní obor postupně nahrazuje obor „Zpracování zahradnických produktů“ zvýšením důrazu na kvalitu potravin, bezpečnost potravinových zdrojů a řízení jejich jakosti tak, jak tyto otázky akcentují např. témata 7.RP, jejichž přípravy se fakulta rovněž účastní. Výzkumná témata s přímou vazbou do výuky lze rozčlenit do těchto bloků:

- výrobní postupy a technologie skladování a zpracování produktů (vývoj a aplikace postupů skladování a zpracování perspektivních druhů ovoce, zeleniny a květin)
- metody hodnocení jakosti a bezpečnosti potravinových zdrojů (rozvoj instrumentálních a senzorických metody analýzy jakosti a bezpečnosti potravin rostlinného původu)
- systémy řízení jakosti a bezpečnosti potravin rostlinného původu „Kontrola kvality a autentičnosti“ – společný výzkumný projekt ústavů 555 (Ústav posklizňové technologie zahradnických produktů), 571 (Mendeleum), 556 (Ústav vinohradnictví a vinařství), 551 (Ústav ovocnictví), 553 (Ústav zelinářství a květinářství)

3.3. Rozvoj oboru VINOHRADNICTVÍ A VINAŘSTVÍ

3.3.1. POPIS ZÁMĚRU

V letech 2008/9 byl dokončen vývoj dvou nových studijních oborů v rámci programu „Zahradnické inženýrství“:

- „Vinohradnictví a vinařství“ - v roce 2009 byla provedena změna čtyřletého bakalářského oboru na tříletý
- „Řízení zahradnických technologií“ - dvouletý navazující magisterský obor byl akreditován v roce 2008 jako modulární obor v programu „Zahradnické inženýrství“
- v roce 2009 byl akreditován tříletý bakalářský obor „Vinohradnictví a vinařství“ v kombinované formě studia
- do budoucna fakulta připraví akreditaci navazujícího magisterského studijního oboru „Řízení zahradnických technologií“, jako modulárního oboru v programu „Zahradnické inženýrství“ v kombinované formě studia – předpoklad v roce 2012 současně se žádostí o prodloužení platnosti akreditace pro prezenční formu.

Bakalářský obor „Vinohradnictví a vinařství“ připravuje odborníky pro oblast vinohradnictví a vinařství; rozvoj nápojových technologií v sektoru vína, piva a ovocných šťáv.

Dvouletý navazující magisterský modulární studijní obor „Management a marketing produkce hroznů a vína“ je zaměřen na praktickou aplikaci inovačních technologií do pěstování hroznů a výroby vína, udržování a zlepšování systému kvality, orientaci v marketingu.

3.3.2. INVESTIČNÍ NÁVAZNOSTI

Pro vinohradnictví je na ZF vybudováno rozsáhlé zázemí genofondu evropských a interspecifických odrůd révy vinné. Výuce i výzkumu slouží rovněž vinice Školního zemědělského

podniku na střediscích v Lednici a v Žabčicích. V roce 2001 byl z prostředků MZe ČR vybudován – jako jediný v ČR – technický izolát pro révu vinnou a teplomilné ovocné druhy. Současně byla v roce 2002 zřízena a vybavena laboratoř pro testování ozdraveného výchozího množitelského materiálu metodou ELISA a PCR.

Tato rozvojová aktivita byla realizována rekonstrukcí pavilonu „D“ v areálu Zahradnické fakulty v Lednici. V přízemí objektu jsou umístěny laboratoře a pracovny Ústavu vinohradnictví a vinařství, v suterénu technologická jednotka pro různé typy mikrovínifikace. Technologický proces uzavírá archiv vzorků, umístěný ve sklepním objektu Genobanky (Slovácká ul.).

V objektu Genobanky se projevují následky zásahů do nadloží sklepa (budování a rekonstrukce veřejných inženýrských sítí obcí Lednice) a vzniklá situace patrně vyvolá investiční náklady. Opatření proti zvýšenému pronikání vody do sklepních prostor jsou však významně limitována jejich ekonomickými nároky.

Rozvoj oboru bude umožněn i díky plánovanému vybudování fakultních laboratoří v rámci rekonstrukce budovy „C“. Po dobudování a vybavení laboratoří (především hmotnostním detektorem k HPLC) a po vypracování, ověření a kalibraci analytických postupů vznikne optimální situace pro různé výzkumné úlohy i pedagogické projekty. V krátké době by mělo být dokončeno dovybavení sklepního hospodářství potřebným technologickým zázemím (lis, nerezové nádoby, apod.) tak, aby sklepní hospodářství ZF mohlo poskytnout ucelený pohled studentům na vinařskou problematiku.

3.3.3. TÉMATA PRO VĚDU A VÝZKUM

Sloučení problematiky vinohradnictví a vinařství do jediného ústavu obnovilo komplexní pojetí oboru od vinice po marketinkový produkt v obchodě. Současný trend směřuje k vymezení tzv. terroir – regionů, které jsou rázovité svými přírodními podmínkami, tradicí výroby, technologickými postupy a zkušenostmi. Ty se pak projevují ve vlastnostech a jedinečnosti konkrétních zemědělských a potravinářských produktů. Ve výzkumné činnosti fakulty se od tohoto přístupu odvíjí nově vymezená témata:

- geografické, klimatické, geologické, půdní a biotické vymezení terroir Morava a terroir Čechy z hlediska produkce hroznů
- odrůdový sortiment vhodný pro podmínky ČR („Národní program udržování a konzervace genových zdrojů rostlin“)
- šlechtění odrůd révy vinné, adaptované na podmínky ČR; molekulární detekce genů rezistence
- vliv agrotechnických zásahů na vinici na autenticitu a jedinečnost vín
- vliv vinařské technologie na autenticitu a jedinečnost vín
- prokázání autenticity českých a moravských vín chemickými analýzami i sensorickým hodnocením (minerální látky, fenolické látky, aminokyseliny, aromatické látky)
- ověřování autenticity molekulárními metodami na úrovni odrůdy a klonu
- studium genomu patogenních organismů napadajících révu vinnou
- transformace podnožových odrůd za účelem navození jejich rezistence k viru GFLV

3.4. Rozvoj oboru ZAHRADNICTVÍ

3.4.1. OBSAH ZÁMĚRU

V letech 2011-2015 bude realizována přestavba studijního oboru „Zahradnictví“ v bakalářské i magisterské části studia. Přestavba bude orientovaná jednak na rozšíření studia o zaměření na zahradnictví tropů a subtropů (s výhledem na jeho mezifakultní akreditaci v navazujícím

magisterském studiu) a jednak na prohloubení a rozšíření výuky evropských trendů a priorit v ovocnářské, zelinářské, květinářské a školkařské produkci:

- inovace pěstitelských technologií (introdukce, nové pěstitelské tvary)
  - inovace školkařských postupů, zlepšování kvalitativních znaků školkařského materiálu
  - konvenční šlechtění teplomilných peckovin a zeleniny
  - tvorba nových genotypů teplomilných peckovin
  - integrovaná zahradnická produkce (ovoce, zelenina, réva)
  - organická produkce zeleniny, ovoce a léčivých rostlin
  - využití geneticky modifikovaných plodin v zahradnické produkci
  - molekulární detekce genů rezistence, využitelných ve šlechtění konvenčními i biotechnologickými metodami
  - prevence stresových faktorů zahradnických rostlin instrumentálním monitoringem
-
- rozvoj zahradnické specializace ve fytopatologii
  - vyhodnocování kolekce genových zdrojů ZF MENDELU vč. jejich evaluace
  - založení a hodnocení genofondu starých a krajových odrůd jádrovin, hodnocení genofondových položek minoritních druhů ovocných dřevin
  - rozvoj elektronických katalogů a databázi mechanizačních prostředků pro produkční a okrasné zahradnictví s hodnocením efektivity jejich využití
  - moderní technologie skladování a zpracování zahradnických produktů
  - systémy řízení jakosti a bezpečnosti ovoce a zeleniny
  - význam nutriční hodnoty zahradnických produktů ve výživě člověka
  - zahradnictví jako nástroj zvyšování kvality života

3.4.2. INVESTIČNÍ NÁVAZNOSTI

Trvalým problémem Zahradnické fakulty v Lednici je rozsah péče:

- o trvalé kultury na pozemcích Mendelea (financované z rozpočtu fakulty)
- o demonstrační parcely na pozemcích Školního zemědělského podniku Žabčice, středisko Lednice (financované z rozpočtu účelové činnosti univerzity)
- o skleníkové plochy a demonstrační parcely okrasných a užitkových rostlin ve fakultním zahradnictví (experimentální a sbírková základna fakulty, řešená záměrem „Labyrint přírody a ráj zahrad“).

Ekonomická návratnost péče o trvalé kultury a skleníkové plochy je velmi problematická, ale jejich existence výrazně ovlivňuje kvalitativní stránku pedagogického procesu. Zkušenosti ukazují, že kvalita a trvalost „prožitých“ znalostí je několikanásobně vyšší, než při studiu virtuálních faktů. Vývoj na ostatních obdobně zaměřených univerzitách (ČZU, JČU) ukazuje, že existence demonstračních parcel a možnost realizace polních pokusů významně limituje jejich rozvoj – dochází k útlumu šlechtitelských, pěstitelských a výzkumných aktivit v ČR i v zahraničí. V tomto směru představuje lokalizace fakulty v Lednici unikátní výhodu, kterou je třeba v největším možném rozsahu zhodnotit. Dlouhodobý záměr by tedy neměl případné finanční problémy řešit omezováním pěstitelských a realizačních ploch, protože jde o významnou komparativní výhodu – výukové plochy (včetně zámeckého parku Lednice) bezprostředně navazují na univerzitní kampus a pro studenty, které obor skutečně zajímá, mohou být zdrojem

významné inspirace i osobní realizace. Skleníkové prostory jsou zásadní pro časové zvládnutí závěrečných prací posluchačů.

Cílem je sjednotit všechny pokusné a demonstrační plochy, zefektivnit řízení a organizaci prací.

Shrnutí investičních nároků poskytuje následující přehled:

- rekonstrukce demonstračních parcel a souvisejícího technického zázemí - „Labyrint přírody a ráj zahrad“
- vybudování alternativních zdrojů vody pro závlahu v celém areálu ZF v případě, že „Velkoplošná závlaha“ ukončí činnost. Bude prověřena možnost vybudování vlastních studní na pozemcích MENDELU, možnost odběru vody ze Zámecké Dyje, prostřednictvím rekonstruovaného závlahového systému z Maurské vodárny i investičně velmi náročná

rekonstrukce vedení závlahové vody v úseku od zdi zámeckého parku do areálu ZF (rekonstrukce cca 900 m podzemního vedení v nezámrazné hloubce).

- vybudování školkařského centra fakulty v prostorách areálu Mendelea: produkce ve volné půdě a v kontejnerech, množení bylinnými řízký, množení minoritních druhů ovocných dřevin.
- zachování a rozvoj výzkumných ploch fakulty na ŠZP Žabčice (genofondy dřevin): oprava budovy terénní stanice; závlaha pro plochy účelové činnosti v Žabčicích (ovocnářství a zelinářství)
- obnova či přestavba skleníku v areálu Mendeleum s ohledem na minimalizaci provozních nákladů a možné využití pro zimování rostlin, rekonstrukce souvisejících provozních budov v tomtéž areálu z finančních prostředků získaných z grantů v oblasti úspory energií.

3.4.3. TÉMATA PRO VĚDU A VÝZKUM

Výzkumná činnost v oboru ovocnictví, zelinářství, květinářství a léčivých a kořeninových rostlin, včetně problematiky školkařství, šlechtění a zahradnické mechanizace náleží k nejdéle rozvíjeným výzkumným aktivitám fakulty. V těchto oblastech bylo také v rámci dlouhodobého rozvoje dosaženo největších praxí respektovaných výsledků. Současný útlum těchto specializací v zemědělské praxi ČR vytváří určitou „odbytovou krizi“ i pro výsledky výzkumu. Proto je nutná orientace na progresivní a speciální témata, podporovaná EU (7. RP) a národními grantovými agenturami:

- konvenční šlechtění teplomilných druhů zahradnických rostlin, klonová selekce meruněk
- výběr donorů kvality pro šlechtění na základě výsledků instrumentálních analýz
- kvalita a autenticita produkce (zelenina, květiny, kořeninové a léčivé rostliny) chemickými a genetickými analýzami i senzorickým hodnocením.
- Integrovaná a organická produkce podle kritérií EU (např. IFOAM). Využití geneticky modifikovaných plodin v zahradnické produkci.
- identifikace molekulárních markerů důležitých hospodářských vlastností a jejich využití v konvenčním šlechtění i biotechnologiích. Výzkum genů rezistence k *Plum pox virus* (u meruněk a broskvoní) pro MAS selekci.
- vývoj a studium metod detekce a eradikace fytoplazmy ESFY
- predikační modely vývoje škodlivých organismů
- instrumentální monitoring stresových faktorů vybraných pěstitelských skupin rostlin
- zlepšování půdních vlastností a půdního zdraví zahradnických kultur, vývoj půdních kondicionerů, ekologických hnojiv, kompostů a mechanizačních technologií

- vliv kapkových závlah na kvantitativní i kvalitativní parametry pěstování révy vinné a ovocných dřevin
- výzkum uplatnění moderních mechanizačních prostředků v technologických postupech zahradnických plodin
- hodnocení genofondů soustředěných na ZF prostřednictvím molekulárně genetických metod
- studium fyziologických a genetických základů endogenní dormance u meruněk

3.4.4 FUNKČNÍ GENOMIKA ZAHRADNICKÝCH ROSTLIN

OBSAH ZÁMĚRU

Zahradnická fakulta provozuje specializované pracoviště pro genetiku a molekulární biologii Mendeleum. Jeho historie se datuje od r. 1912. V současné době Mendeleum zaměřuje svoji výzkumnou a pedagogickou činnost do rychle se rozvíjejícího segmentu orientovaného výzkumu v zemědělských vědách. Z hlediska pedagogické činnosti je jeho úkolem rychle přenášet nejnovější poznatky studentům oboru „Zahradnictví“.

Uplatnění molekulárních metod ve šlechtění (identifikace genů rezistence), v hodnocení autenticity produktů (odrůd révy a jejich klonů) i v ochraně rostlin (interakce virus – rostlinná buňka) se dotýká všech ústavů fakulty. Jako základní materiál pro výzkum slouží jedinečná kolekce genových zdrojů, uchovávaná Zahradnickou fakultou, která je unikátním souborem rostlin s obrovskou genetickou variabilitou. Kolekce genových zdrojů fakulty prochází pravidelnou evaluací a jednotlivé genotypy jsou podrobně popsány. Tato skutečnost zvyšuje možnost hledání molekulárních markerů důležitých hospodářských vlastností zahradnických rostlin.

Prioritu pěstitelských skupin rostlin pro rozvoj molekulárních metod v letech 2011-2015 lze vyjádřit stupnicí: réva vinná (nejvyšší priorita) – meruňky – broskvoně, květiny, zeleniny.

INVESTIČNÍ NÁVAZNOSTI

Na základě auditu potřeb bude provedena v areálu Mendelea rekonstrukce zázemí směřující k zřízení laboratoře pro aplikaci moderních biotechnologických postupů. Základním posláním laboratoří je podpora provozu technického izolátu teplomilných peckovin a révy s cílem zapojit se do sítě technických a prostorových izolátů ČR, které zabezpečují produkci certifikovaného bezvirózního rozmnožovacího materiálu podle požadavků EU. Přístrojové vybavení je základním předpokladem pro získání praxí akceptovatelných výsledků:

- laboratoř pro imunoenzymatické testování rostlinných virů pro identifikaci rostlinných patogenů, pro testování na dřevinných a bylinných indikátorech a pro kultivaci in vitro
- zařízení pro ozdravování virózního rostlinného materiálu termoterapií

Pozornost bude i nadále zaměřena na intenzivní rozšiřování kandidátských rostlin pro testy a udržování zdravých nebo ozdravených rostlin. Cílem je získání takového okruhu množitelů, aby ekonomika technického izolátu byla udržitelná z vlastních příjmů a nebyla závislá na státních dotacích.

Možnosti dalšího investičního rozvoje budou ovlivněny mírou propojení ústavu Mendeleum s dalšími subjekty fakulty a tomu odpovídajícím prostorovým nárokům. Vzhledem k neutěšenému stavu některých objektů v areálu Mendelea bude dále potřebné přijmout rozhodnutí o potřebné restrukturalizaci.

TÉMATA PRO VĚDU A VÝZKUM

- systémy řízení jakosti a bezpečnosti potravin rostlinného původu „KONTROLA AUTENTIČNOSTI“ : identifikace genotypů molekulárními metodami na úrovni odrůd a klonů
- identifikace molekulárních markerů důležitých hospodářských vlastností a jejich využití v konvenčním šlechtění i biotechnologiích.
- výzkum genů rezistence zahradnických rostlin

3.5. Centrum zahradnického výzkumu (CZV)

3.5.1. OBSAH ZÁMĚRU

Zvyšující se finanční nároky na zajištění instrumentálních analýz a vybavení laboratoří zvyšují investiční náročnost jednotlivých rozvojových aktivit 3.1. – 3.5. Bez jejich realizace však nelze dosáhnout hodnověrných a praxí akceptovatelných výsledků.

Činnost CZV není bezprostředně vázána na některý z realizovaných studijních oborů, protože jejím úkolem má být zajistit základní materiální podmínky komplexně. Modernizace a rekonstrukce pavilonu C v Lednici vytváří předpoklady pro standardizaci opakujících se analýz a jejich realizaci v systému centrálních fakultních laboratoří. Cílem tohoto záměru je upřednostnit plný provoz přístrojových aparatur před jejich zdvojení na jednotlivých ústavech fakulty. Současně je rekonstrukce pavilonu C předpokladem stabilizace prostorového zázemí řady pracovišť fakulty.

Sortimentální základnu CZV tvoří experimentální a sbírková základna fakulty (ESZ), která je řešená záměrem „Labyrint přírody a ráj zahrad“. ESZ je specifickým inženýrským objektem „Centra zahradnického výzkumu v Lednici“. Představuje v současnosti soubor pokusných a pěstebních ploch lokalizovaných v kampusu ZF. Tyto plochy představují základní badatelský potenciál, ze kterého vychází řada dílčích výzkumných cílů, specifikovaných v navržených výzkumných aktivitách. Pro sledované cíle je nutná nová prostorová organizace ESZ a jejich technologická vybavenost odpovídající stanoveným cílům.

Tématické zahrady jsou jednak vlastní sortimentální bází pro badatelskou činnost, dále pak prezentují výsledky experimentální, výzkumné a umělecké činnosti realizované v rámci výzkumných aktivit fakulty.

3.5.2. INVESTIČNÍ NÁVAZNOSTI

Podmínkou realizace záměru je modernizace a rekonstrukce pavilonu C (historická budova zahradnického školství). Záměr je doporučen k realizaci v rámci OP VaVpl, dosud však bez možnosti financování ze strukturálních zdrojů EU. Záměr náleží mezi hlavní priority fakulty při získávání podpory ze strukturálních i jiných zdrojů finančních prostředků.

3.5.3. TÉMATA PRO VĚDU A VÝZKUM

Témata akcentují výše uvedené oblasti výzkumu komplexně pokrývající celý profil Zahradnické fakulty tak, aby Centrum plnilo svoji roli v rozvoji oboru zahradnictví ve vztahu k vědeckým komunitám, odborné i nejširší veřejnosti a současně přispívalo k růstu kvality vlastní vzdělávací činnosti.

3.6. Rozvoj lidských zdrojů

V současné době studuje na Zahradnické fakultě více než 1100 studentů ve všech akreditovaných oborech. V kombinované formě studuje v průměru 25 % studentů.

Zahradnická fakulta musí reagovat na demografický vývoj diverzifikací studijních příležitostí pro širší cílovou skupinu, zvýšením efektivity vzdělávání a větší orientací na zahraniční spolupráci ve výuce i ostatních činnostech.

V souvislosti s přestavbou studijních oborů bude usilováno o jejich odpovídající finanční zajištění a to především z hlediska rozvoje lidských zdrojů.

3.6.1. DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ AKADEMICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Soft skills hrají v rozvoji lidských zdrojů fakulty klíčovou roli, protože ovlivňují jak atraktivitu studia pro studenty, tak i proveditelnost záměrů, uvedených v kap. 3.1. - 3.5 v oblasti týmové spolupráce, manažerského zvládnutí komplikovaných a více vrstevnatých výzkumných témat. Proto se fakulta podílí na projektech operačních programů umožňujících rozvoj lidských zdrojů s cílem podílet se na vytvoření základny pro další vzdělávání posluchačů, akademických pracovníků a dalších zaměstnanců fakulty.

Součástí dalšího vzdělávání akademických pracovníků je důsledná internacionalizace jejich pedagogické, výzkumné a tvůrčí činnosti a nově zpracovaný plán jejich kariérního růstu především s ohledem na vytvoření motivačního systému podpory doktorandů a mladých akademických pracovníků.

3.7.2. CELOŽIVOTNÍ POJETÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Zahradnická fakulta v Lednici bude dále rozvíjet úspěšné kurzy celoživotního vzdělávání, které zabezpečují trvalý kontakt s absolventy a jsou ověřenou formou percepce správnosti zvoleného směru rozvoje:

- Krajinařská architektura a zahradní umění v historickém vývoji
- Zpracování ovoce, zeleniny a hroznů
- Zelené práce ve vinici a jejich vliv na kvalitu hroznů
- Perspektivní sortiment nových druhů a odrůd ovoce
- Postgraduální kurz pro učitele středních odborných škol
- Změny v zákoně o rostlinolékařské péči - karanténní škodlivé organismy
- Kompostování zahradnických odpadů
- Zahradnictví tropů a subtropů
- Speciální dendrologie a péče o dřeviny
- Vázání a aranžování květin
- Jakost ovoce po sklizni a metody jeho uchování
- Inovace pěstitelských postupů v ovocném a okrasném školkařství
- Ovocný strom v krajině
- Vzdělávání učitelů středních škol

Pro rozvoj dalších témat kurzů celoživotního vzdělávání v období let 2011-2015 je důležitý ohlas veřejnosti, podnikatelské sféry a zaměstnavatelů, protože kurzy nejsou bezplatné. Podpora programů OP VK je zaměřena na podporu rekvalifikace a vznik nových pracovních míst v důsledku transferu nových technologií. V této oblasti se jako nejperspektivnější jeví v podmínkách jižní Moravy inovační transfer v oblasti vinohradnictví, vinařství, ekologické a

integrované produkce, ale také oblast funkční genomiky zahradních rostlin. Tyto obory totiž mohou sloužit jako významný zdroj příjmů části regionu a nová struktura dotační politiky EU (např. program LEADER) tyto směry vývoje významně finančně podporuje jak ve formě poradenské činnosti zemědělským subjektům, tak i při vývoji nových technologií.

Samostatným problémem je integrace zdravotně postižených studentů do studijních programů a oborů – soubor investičních opatření postupně zvyšuje prostupnost fakultního komplexu pro handicapované studenty.

3.7. Rozvoj kvality a souvisejícího financování fakulty

Současné parametry financování vysokých škol podtrhují význam kvality ve vzdělávací, vědecko-výzkumné a tvůrčí činnosti. Fakulta bude nadále rozvíjet takové nástroje hodnocení výkonů pracovníků i ústavů, které budou v souladu se záměrem MŠMT při posilování kvalitativních ukazatelů.

Vzhledem ke zvyšování významu vícezdrojového financování bude fakulta systematicky rozvíjet přístupy a aktivity vedoucí k růstu podílu finančních toků z grantových účelových prostředků, spolupráce s aplikační sférou, jakož i vlastní hospodářské činnosti.

Výše uvedené principy budou realizovány při vyšší míře osobní odpovědnosti příslušných vedoucích pracovníků, především vedoucích ústavů. Naplňování kvalitativních výkonů fakulty i cílů v oblasti vícezdrojového financování bude nedílnou součástí výročního hodnocení vedoucích pracovníků.

Odpovídající reakcí na změnu v systému financování vysokých škol bude fakulta realizovat prostřednictvím restrukturalizace, aby podíl akademických a tvůrčích pracovníků byl vyrovnaný s poměrem pracovníků ostatních.

Základním cílem v oblasti kvalitativních parametrů významných z pohledu financování činnosti fakulty do roku 2015 bude:

- posílení kvalifikační struktury tak, aby každý studijní obor garantoval profesor
- výkon bodového hodnocení výsledků evidovaných v RIV bude odpovídat procentuálnímu podílu fakulty na příspěvku vzdělávací činnosti v rámci MENDELU
- podíl mobility v oblasti přijatých studentů i akademických a vědecko – výzkumných pracovníků dosáhne nejméně dvojnásobného rozsahu oproti roku 2010
- monitorování uplatnitelnosti absolventů bude předmětem systematického zájmu fakulty, což se projeví v příslušných inovacích studijních programů a úzkou spoluprací se zaměstnavateli

3.8. Budování „značky“ Zahradnická fakulta

Moderní instituce se neobejde bez jasného zaměření na otevřený Public relations (PR) ve všech svých činnostech. Tomu musí odpovídat koncepční strategie a systematický rozvoj jak vnějších, tak i vnitřních vztahů.

Záměrem rozvoje PR fakulty bude zpracovat koncepci propagačních a marketingových aktivit, které budou zviditelňovat odborné veřejnosti, stejně tak i uchazečům o studium, ale i nejširšímu obyvatelstvu význam, roli i postavení Zahradnické fakulty ve vzdělávání, vědě a tvůrčí činnosti, jakož i sociální roli instituce v pravém smyslu univerzitního pojetí. Prestiž fakulty bude také zvyšována koncepční spoluprací s praxí ve všech oblastech činnosti fakulty. Další oblastí rozvoje PR fakulty bude aktivní spolupráce s Multifunkčním centrem Zámek Lednice.

Součástí koncepce musí také být jednotná vizualizace všech výstupů fakulty v oblasti publikací, prezentací, přednášek, produktů či výstav. Pod novým sloganem „Blízko k rostlinám, blízko k lidem“, zahrnujícím vztah člověka k zahradě se bude tato koncepce dále rozvíjet v intencích jednotného vizuálního stylu Mendelovy univerzity.

Vytyčených úkolů lze dosáhnout jen silnými vnitřními PR s přesně definovatelnými procesy tvorby požadovaných výstupů a na základě spolupráce všech pracovišť fakulty.

4. ROZVOJ KVALITY A KULTURY AKADEMICKÉHO ŽIVOTA

4.1. Dostupnost informací

Základem akademické komunity je přístupnost k aktuálním literárním zdrojům. Knihovna (součást univerzitní knihovny) není jen zdrojem pramenů, ale i významným společenským centrem fakulty, které by mělo být přístupné v nejvyšší možné míře do večerních hodin bez ohledu na rozvrhové akce studijních oborů.

Součástí knihovny je i oddělení speciálních a archivních tisků památek zahradního umění, kde jsou v řízené atmosféře v suterénu pavilonu „D“ uchovávány sbírkové tisky z historické knihovny Liechtensteinů, Dietrichsteinů, z Chotkovy knihovny nebo arcibiskupských sbírek v Českém Krumlově nebo Kroměříži. Dílčím cílem záměru je poskytnout těmto významným archiváliím odpovídající kvalitu prostředí a zároveň zpřístupnit tyto sbírky mezinárodní veřejnosti.

Hlavním cílem záměru je vytvořit z knihovny centrum samostudia, které bohatostí svých zdrojů a exkluzivitou přístupu do mezinárodních center vzdělání významně a jedinečně rozšíří nabídku ostatních všeobecných knihoven nebo individuálního e-learningu. S ohledem na odloučenost fakulty v Lednici je zde tato podmínka významnější, než ve velkém městě s alternativními zdroji studijních pramenů.

V dalším období je nezbytné zefektivnění provozu dílčích knihoven ústavů tak, aby se zvýšila dostupnost těchto fondů pro studenty.

Zpřístupnění vysoce specializované výběrové oborové literatury historické i současné formou digitální knihovny je jednou z dlouhodobých priorit Zahradnické fakulty. Digitální knihovna výhledově sleduje posílení role samostudia, zefektivněním výuky vhodně zvolenými metodami a rozvoj studijních oborů.

4.2. Prostředí pro tvůrčí práci studentů

Významným a dlouhotrvajícím problémem studia oboru „Zahradní a krajinářské architektury“ je nemožnost grafické ruční nebo digitální tvorby ve „volném provozu“. Tato forma tvorby je typickým a základním atributem studia architektonických disciplín – v ateliérových pracovních sdílí pracovní stoly studenti různých ročníků a mohou tak neformálně konfrontovat svoje názory, postupy i dílčí výsledky.

Součástí této strategie pro studenty oboru „Zahradnictví“ je zajištění adekvátní technologické úrovně pěstebních a skleníkových kultur ve fakultním zahradnictví a v areálu Mendelea a vyspělých poloprovozních technologií. To bude vyžadovat optimalizaci struktury těchto prostor a souvisejícího zázemí.

Pro kvalitativní vývoj partnerství student-učitel se mimořádně osvědčuje forma pracovních dílen v terénu, blokových terénních cvičení a zapojení studentů do zakázek, zpracovávaných fakultou pro různé složky veřejné správy, orgány samosprávy i zakázky z praxe. V období 2011-2015 umožní fakulta studentům realizovat na vyžádaných zakázkách fakulty i část provozní praxe.

Vyšší aktivita studentů ve fakultním areálu v Lednici i v jejich volném čase bude mít své pozitivní dopady i do provozu a ekonomiky kolejí a menz. Součástí však také musí být odpovídající zázemí a provoz vysokoškolského klubu v Lednici.

5. SHRNUÍ

„DLOUHODOBÝ ZÁMĚR ZF MENDELU 2011-2015“ ve všech rozvojových aktivitách důsledně naplňuje všechny průřezové priority MŠMT ČR a Mendelovy univerzity v Brně.

Každá z rozvojových aktivit vychází ze zásadní inovace studijního oboru či z přímé vazby na něj. Rozvojové aktivity jsou závislé na realizaci investičních akcí, které podmiňují proveditelnost záměru. Rozvoj fakulty je především provázán na konkrétní vědecko-výzkumné aktivity, které novými poznatky podstatně doplňují pedagogickou složku jednotlivého rozvojového záměru.